

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/141/2018
Identifikačné číslo spisu:	6708211312
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:6708211312.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne U.C., bývajúcej v L., zastúpenej advokátskou kanceláriou PRO iURE - advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Zámocká 32, IČO: 36 869 830, proti žalovanej R.V., bývajúcej v V., zastúpenej JUDr. Petrom Dlhopočekom, advokátom, so sídlom v Banskej Bystrici, Horná 51, o určenie náhrady za užívanie spoluvlastníckeho podielu, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 16C/121/2008, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. novembra 2017 sp. zn. 16Co/4/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. septembra 2016 č. k. 16C/121/2008-1023 prvým výrokom konanie v časti o zaplatenie sumy 406,19 €, úroku z omeškania za obdobie od 30. mája 2009 do 13. decembra 2010, v časti sumy 29,20 € a úroku z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 406,19 € od 13. decembra 2010 do zaplatenia, zastavil; druhým výrokom žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni z titulu bezdôvodného obohatenia sumu 8 999,61 €, úrok z omeškania zo obdobie od 30. mája 2009 do 12. decembra 2010 vo výške 1 075,68 €, ako aj úrok z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 8 999,61 € od 13. decembra 2010 do zaplatenia, a to všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku; tretím výrokom žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a štvrtým výrokom priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania vo výške 88,4 %. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 107 ods. 1, § 136, § 137 ods. 1, § 137 ods. 2, § 451 ods. 1, § 458, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. S poukazom na ustanovenia § 144 a § 145 ods. 2 CSP konanie v časti žalovanej sumy zastavil, a to vzhľadom na dispozičný úkon žalobkyne - späťvzatie žaloby v tejto časti. Mal za preukázané, že za časové obdobie (od 14. októbra 2006 do 13. decembra 2010), za ktoré si žalobkyňa voči žalovanej uplatnila vydanie bezdôvodného obohatenia, boli žalobkyňa aj žalovaná v právnom režime spoluvlastníkov, tak k rodinnému domu, ako aj k pozemkom, a medzi stranami nedošlo k dohode o bezplatnom užívaní predmetných nehnuteľností. Žalobkyňa bola v rozhodnom období podielovou spoluvlastníčkou k rodinnému domu v podiele 7/12-in a podielovou spoluvlastníčkou k

pozemkom v podiele 5/12-in. Žalovaná bola v rozhodnom období podielovou spoluvlastníčkou k rodinnému domu v podiele 5/12-in a podielovou spoluvlastníčkou k pozemkom v podiele 7/12-in. Súd dospel k záveru, že keďže žalovaná na základe rozsudku Okresného súdu Zvolen sp. zn. 15C/262/2004 (ktorým bolo zrušené podielové spoluvlastníctvo sporových strán, a ktorý nadobudol právoplatnosť 13. decembra 2010), bola už dňa 13. decembra 2010 výlučnou legitímnou vlastníčkou sporných nehnuteľností, žalobkyňa nemala právny titul na vydanie bezdôvodného obohatenia za 13. december 2010, ale maximálne za obdobie od 14. októbra 2006 do 12. decembra 2010. Súd sa nestotožnil s názorom žalovanej, že nárok žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 14. októbra 2006 do 22. novembra 2007 nie je právne uplatniteľný z dôvodu prekážky veci rozhodnutej s poukazom na konanie prebiehajúce na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 13C/172/2004, nakoľko v uvedenom konaní doposiaľ nebolo vydané právoplatné rozhodnutie o nároku žalobkyne voči žalovanej vo vzťahu k uplatnenej náhrade za užívanie spoluvlastníckeho podielu. Súd aj s poukazom na rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 13C/172/2004 (ktorým bolo žalovanej právoplatne priznané právo na užívanie nehnuteľností špecifikovaných vo výrokovej časti až do doby zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam), dospel k záveru, že pokiaľ mala žalovaná legitímne právo užívať rodinný dom, nič jej nebránilo, aby v rámci výkonu svojho práva neužívala aj príslušné pozemky nachádzajúce sa v okolí rodinného domu. Dospel k záveru, že žalovaná užívala predmetné nehnuteľnosti, nakoľko užívala rodinný dom, ktorý bola výlučne oprávnená užívať na základe rozhodnutia súdu. S poukazom na uvedené súd žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni z titulu bezdôvodného obohatenia sumu 8 999,61 € s príslušenstvom. Pri mechanizme výpočtu uvedenej sumy súd vychádzal zo znaleckého posudku - znaleckého úkonu č. 21/2013 vypracovaného Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave, Stavebná fakulta, Ústav súdneho znalectva v Bratislave v spojení s doplnkom č. 1. Súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, pretože táto časť požadovanej sumy s príslušenstvom bola žalovanou uhradená. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP. Proti uvedenému rozhodnutiu podala odvolanie žalovaná vo výrokoch II. a IV.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 30. novembra 2017 sp. zn. 16Co/4/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti (výrokoch II. a IV.) zrušil (§ 389 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP) s tým, že vo zvyšku zostal rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý. Odvolací súd dospel k záveru, že konanie o nároku žalobkyne voči žalovanej za obdobie od 13. októbra 2006 do 22. novembra 2007, či už titulom užívania spoločnej veci žalovanou nad rozsah jej spoluvlastníckeho podielu alebo z titulu vydania bezdôvodného obohatenia, bol Krajským súdom v Banskej Bystrici dňa 16. septembra 2008 (sp. zn. 14Co/69/2008) zamietnutý, toto obdobie dovolaním žalobkyne napadnuté nebolo a dovolací súd teda ani o tejto časti zamietnutého nároku rozhodnúť nemohol. V zmysle uvedeného záveru uložil súdu prvej inštancie rozhodovať o uplatnenom nároku žalobkyne len za obdobie od 23. novembra 2007 do 12. decembra 2010. Vyslovil, že bude úlohou súdu prvej inštancie po zrušení a vrátení veci na ďalšie konanie rozhodnúť tak, že konanie o nároku žalobkyne za obdobie od 13. októbra 2006 do 22. novembra 2007 pre prekážku veci právoplatne rozhodnutej zastaví. Odvolací súd mal za to, že je nepochybné, že žalovaná užívala rodinný dom aj nad rozsah jej spoluvlastníckeho podielu a medzi spoluvlastníkmi nedošlo k dohode o tom, že toto užívanie bude bezplatné. Je preto dôvodné aj v súlade s existujúcou judikatúrou, aby za takéto „nadužívanie“ žalovaná druhej spoluvlastníčke poskytla finančnú náhradu. Poukázal, že náklady spojené s nehnuteľnosťami a s tým vynaložené finančné prostriedky žalovanou, mali byť uplatnené a zohľadnené pri rozhodovaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, nemohli byť preto zohľadňované v predmetnom konaní o zaplatení finančnej náhrady za užívanie podielu žalobkyne na spoločných nehnuteľnostiach. Ako dôvodnú považoval námietku žalovanej týkajúcu sa určenia výšky finančnej náhrady za užívanie nehnuteľností nad rozsah spoluvlastníckeho podielu, keď súd prvej inštancie pri určení výšky neuviedol žiadne myšlienkové postupy, ani úvahy, na základe ktorých dospel k záveru, že suma uvedená v znaleckom posudku zodpovedá sume, ktorú by obvykle bolo nevyhnutné vynaložiť v danom mieste a čase za porovnateľné užívanie veci. Pokiaľ je výška obvyklého nájomného v danom mieste a čase závislá aj na účele a spôsobe užívania, treba prihliadnuť aj na podstatu (spôsob a rozsah) faktického užívania subjektom, ktorý užíva spoločnú vec nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu. Súd prvej inštancie nezdôvodnil, na základe akých úvah dospel k záveru, že znalecký posudok, z ktorého vychádzal, zodpovedá uvedeným kritériám. Súd prvej inštancie sa taktiež nevysporiadal s

tvrdeniami a námietkami žalovanej. Žiadnym spôsobom nevykonala a následne nevyhodnotila dôkazy predkladané žalovanou, najmä vo vzťahu k jej tvrdeniu, že pri určení výšky finančnej náhrady sa má vychádzať z obvyklého nájmu, za aký sa v danom mieste a čase obdobné nehnuteľnosti prenajímajú. Zároveň uviedol, že z obsahu súdneho spisu vyplýva, že proti znaleckému posudku, na základe ktorého súd prvej inštancie rozhodol, boli podávané opakované námietky zo strany žalovanej a z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, ako sa s nimi súd prvej inštancie vysporiadal. S poukazom na § 220 ods. 2 CSP uviedol, že súčasťou odôvodnenia rozsudku v zmysle uvedeného ustanovenia sú aj úvahy, ktorými sa súd riadil pri hodnotení dôkazov. Znalecký posudok podlieha v zmysle § 191 CSP hodnoteniu súdu. V prejednávanej veci bolo vypracovaných viacero znaleckých posudkov, avšak súd prvej inštancie ich vo vzájomnej súvislosti nevyhodnotil, neuviedol, na základe čoho považuje len znalecký posudok Slovenskej technickej univerzity za správny vo vzťahu k výške náhrady za užívanie a súčasne nevyhodnotil i ďalšie listinné dôkazy predložené žalovanou, pričom súd je povinný prihliadať na všetky dôkazy a skutočnosti, ktoré v konaní vyšli najavo. V rozhodnutí súdu prvej inštancie tak absentujú dôvody, na základe ktorých založil svoje rozhodnutie vo vzťahu k výške finančnej náhrady aj ako súd vyhodnotil dôkazy. Dospel k záveru, že nezohľadnenie aj ďalších listinných dôkazov, ktoré boli v konaní vykonané, prípadne neboli vyhodnotené, nemožno považovať za postup súdu, ktorý by zodpovedal dôsledne vykonanému a vyhodnotenému dokazovaniu v zmysle CSP. Súd prvej inštancie tak v odôvodnení napadnutého rozhodnutia neuviedol, aké skutkové zistenia a úvahy ho viedli k vyslovenému právnomu záveru o výške finančnej náhrady. Mal za to, že ak sa súd prvej inštancie nezaoberal aj inými dôkazmi a vychádzal iba z jedného dôkazu, zároveň sa nevysporiadal s námietkami žalovanej, ktorá poukazovala na listinné dôkazy v súvislosti s potvrdeniami z jednotlivých obcí, a neuviedol, na základe akých skutočností na tieto dôkazy neprihliadal, uvedený nedostatok nie je možné nahradiť v odvolacom konaní, ak nie je zrejmé, na základe akých skutkových zistení a právnych úvah takto okresný súd nepostupoval. Taktiež ani pri samotnom mechanizme výpočtu nie je ani správna výška podielu, ktorý žalovaná užívala nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu, a tomu zodpovedajúca výška finančnej náhrady. Súd prvej inštancie nezameral dokazovanie k tomu, v akom rozsahu boli jednotlivé pozemky žalovanou užívané. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva, ako súd ustálil podiel - jeho výšku, nad ktorý žalovaná užívala svoj podiel na spoločnej veci, a to zvlášť vo vzťahu k rodinnému domu a zvlášť vo vzťahu k pozemkom, ak je zrejmé že žalobkyňa aj žalovaná mali rôzny podiel. Do pozornosti súdu prvej inštancie dal rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 184/2010. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie nezaujal žiadne skutkové ani právne závery vo vzťahu k tomu, či žalobkyňa užívala pozemky nad rozsah svojho podielu. Okresný súd nevykonala žiadne dokazovanie vo vzťahu k tomu, či spoločná vec - pozemky a v akom rozsahu boli žalovanou užívané (nad rámec jej spoluvlastníckeho podielu), nevykonala. Odvolací súd tak uzavrel, že vzhľadom na zásadné námietky žalovanej, ktoré sú spôsobilé vyvolať pochybnosti o správnosti určenia výšky finančnej náhrady, ako aj „nadužívania“ pozemkov žalovanou, s ktorými skutočnosťami sa súd v rámci vykonania dokazovania, ale ani hodnotenia dôkazov v odôvodnení napadnutého rozsudku nevysporiadal, nemožno konštatovať splnenie si povinnosti súdom uloženej mu zákonom (§ 191 ods. 1, § 220 ods. 2 CSP). V tejto súvislosti preto považoval za dôvodnú aj námietku žalovanej vytykajúcej napadnutému rozsudku v tomto rozsahu jeho nepreskúmateľnosť. Vyslovil, že v ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie doplniť dokazovanie v naznačenom smere, vyhodnotiť jednotlivé dôkazy v súlade s § 191 ods. 1 CSP, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, a rozhodnutie náležite odôvodniť v súlade s § 220 CSP. Uviedol, že v zmysle § 396 ods. 3 CSP rozhodne o trovách odvolacieho konania súd prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci. Odvolací súd tak uzavrel, že vzhľadom na zásadné námietky žalovanej, ktoré sú spôsobilé vyvolať

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Prípustnosť a dôvodnosť dovolania odôvodnila ustanovením 420 písm. f/ CSP. Namietala, že súd nesprávnym procesným postupom a nesprávnym rozhodnutím vytvoril situáciu, ktorá predstavuje ďalší prieťah v konaní, čím došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces. Zároveň namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, pričom sa nevysporiadal s argumentáciou žalobkyne týkajúcou sa problematiky „res iudicata“. Mala za to, že odvolací súd sa odklonil od skoršieho rozhodnutia toho istého súdu v identickej veci, pričom uvedený odklon vôbec nezdôvodnil. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za vecne aj procesne nesprávne, keď mala za to, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil. Pokiaľ odvolací súd považoval vykonané dokazovanie za nedostatočné, mal

podľa názoru dovolateľky potrebné dokazovanie vykonať sám a rozhodnutie súdu prvej inštancie mal zmeniť v zmysle § 388 CSP, pretože neboli splnené podmienky na zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v zmysle § 389 CSP. Žiadala napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť tak, že dovolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdzuje.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhovala, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol, nakoľko smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V danom prípade bolo dovolanie podané za účinnosti nového civilného procesného kódexu. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ CSP.

10. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

11. Žalobkyňa dovolaním napadla uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil uznesenie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého (kasačné, procesné) uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej. Uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí. V

dôsledku kasácie prvoinštančného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie nie je vec právoplatne skončená a súd prvej inštancie znovu o nej koná a rozhoduje. Tento právny názor vyplýva aj z odbornej právnickej literatúry (viď publikáciu Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1353-1356).

12. V súvislosti s podaným dovolaním smerujúcim proti zrušujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bola vec vrátená na ďalšie konanie treba uviesť, že občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu prijalo stanovisko publikované pod R 19/2017, ktorého právna veta znie: „Dovolanie proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, proti ktorým je dovolanie prípustné v zmysle ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku.“

13. V danej veci nejde teda o rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, preto prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 CSP nemožno vyvodiť.

14. Vzhľadom na to, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 CSP prípustné, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

15. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania odvolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.